

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет економічний

Кафедра менеджменту і маркетингу

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність D3 Менеджмент

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Затверджено на засіданні
кафедри менеджменту і
маркетингу Протокол № 5
від 19 лютого 2026 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління економічним розвитком територіальних громад
Викладач (-і)	Зварич Олена Ігорівна
Контактний телефон викладача	+380503737875
Е-mail викладача	olena.zvarych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді /сайті
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Управління економічним розвитком територіальних громад» є вибірковою дисципліною магістерської освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» та спрямована на формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань і практичних навичок у сфері управління економічним розвитком територіальних громад в умовах децентралізації та реформування місцевого самоврядування в Україні.</p> <p>У процесі вивчення дисципліни студенти опановують теоретичні основи та сучасні концепції управління розвитком територіальних громад, методологію стратегічного планування місцевого економічного розвитку, інструменти залучення інвестицій та управління місцевими фінансами. Особлива увага приділяється практичним аспектам розробки та реалізації стратегій економічного розвитку громад, управління проектами місцевого розвитку, формування ефективної системи публічного управління на рівні територіальних громад.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою навчальної дисципліни «Управління економічним розвитком територіальних громад» є формування у здобувачів вищої освіти магістерського рівня теоретичних знань та практичних навичок у сфері управління економічним розвитком територіальних громад в умовах децентралізації, розвиток здатності розробляти та реалізовувати стратегії місцевого економічного розвитку, приймати ефективні управлінські рішення щодо забезпечення сталого розвитку громади та підвищення якості життя її членів.</p> <p>Вивчення дисципліни передбачає досягнення таких цілей. У сфері знань та розуміння студенти мають засвоїти теоретичні основи та сучасні концепції управління економічним розвитком територіальних громад, зрозуміти сутність та особливості реформи децентралізації в Україні та її вплив на систему управління місцевим розвитком, опанувати методологію стратегічного планування економічного розвитку громади, а також вивчити міжнародний досвід управління розвитком територіальних громад та можливості його адаптації в українських умовах.</p> <p>У сфері практичних навичок здобувачі навчатися здійснювати комплексний аналіз економічного потенціалу та конкурентних переваг територіальних громад, розробляти стратегії та програми економічного розвитку громади із застосуванням сучасних управлінських технологій, управляти місцевими фінансами та бюджетними ресурсами для забезпечення розвитку громади, а також формувати ефективні механізми залучення інвестицій та розвитку підприємництва на місцевому рівні.</p> <p>У сфері аналітичних та управлінських компетентностей студенти розвинути здатність ідентифікувати проблеми та можливості економічного розвитку територіальних громад і розробляти обґрунтовані управлінські рішення щодо їх вирішення, сформулюють навички управління проектами місцевого розвитку із застосуванням сучасного інструментарію проектного менеджменту, а також опанують методи оцінювання ефективності управління економічним розвитком громади та моніторингу реалізації стратегічних планів.</p> <p>У сфері комунікативних та лідерських компетентностей здобувачі розвинути здатність організовувати ефективну взаємодію між органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними партнерами у процесі управління розвитком громади, навчатися застосовувати інструменти публічних комунікацій та партисипативного управління для залучення членів громади до процесів місцевого розвитку, а також сформулюють лідерські навички, необхідні для ефективного управління командами та реалізації змін на рівні територіальної громади.</p>	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог, зокрема в контексті управління економічним розвитком територіальних громад в умовах децентралізації.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні у сфері економічного розвитку територіальних громад та місцевого самоврядування.

ЗК2. Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) в контексті управління розвитком громади.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для аналізу та управління економічним розвитком територіальних громад.

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети в процесі реалізації стратегій економічного розвитку територіальних громад.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) щодо пошуку інноваційних рішень у сфері управління економічним розвитком громади.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу в процесі дослідження проблем економічного розвитку територіальних громад.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей розвитку територіальних громад та міжнародних стандартів місцевого самоврядування.

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими громада визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани економічного розвитку.

СК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів територіальної громади, зокрема фінансових, людських, природних та інфраструктурних.

СК7. Здатність розробляти проекти розвитку територіальних громад, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість у сфері місцевого економічного розвитку.

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми економічного розвитку громади, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

СК12. Здатність розробляти, управляти, реалізовувати та контролювати виконання фінансових планів та інвестиційних портфелів, забезпечувати ефективну реалізацію проектів з розвитку організації та громад.

СК13. Здатність адаптуватися до різних сфер ділової активності організацій в умовах функціонування у змінному середовищі з урахуванням локальних і регіональних громад.

Результати навчання (ПРН):

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління економічним розвитком територіальних громад в непередбачуваних умовах.

ПРН2. Ідентифікувати проблеми економічного розвитку територіальної громади та обґрунтовувати методи їх вирішення із застосуванням сучасного управлінського інструментарію.

ПРН3. Проектувати ефективні системи управління економічним розвитком територіальних громад з урахуванням особливостей децентралізації та реформування місцевого самоврядування.

ПРН4. Обґрунтовувати та управляти проектами економічного розвитку громади, генерувати підприємницькі ідеї для активізації місцевої економіки.

ПРН5. Планувати діяльність територіальної громади в стратегічному та тактичному

розрізах із застосуванням сучасних методів стратегічного планування місцевого розвитку.

ПРН6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень щодо розвитку громади в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність.

ПРН7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації між органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними партнерами в процесі управління розвитком громади.

ПРН13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення органів управління територіальної громади.

ПРН14. Вміти визначати, обґрунтовувати та імплементувати управлінські рішення стосовно ефективної діяльності територіальної громади з урахуванням фінансових ресурсів та змісту інвестиційних проєктів місцевого розвитку.

ПРН15. Вміти застосовувати управлінські рішення з метою реалізації проєктів розвитку громад на основі інвестиційного проєктування та фінансового планування..

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
практичні (семінарські)	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
II	D3 Менеджмент	I	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
<p>ЛЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</p> <p>Сутність та зміст поняття «територіальна громада» в контексті сучасного публічного управління. Концептуальні підходи до управління економічним розвитком територіальних громад. Об'єкт, суб'єкти та принципи управління економічним розвитком громади. Чинники та умови забезпечення економічного розвитку територіальних громад в умовах ринкової економіки. Сучасні теорії місцевого економічного розвитку та їх застосування в управлінській практиці.</p>	2	2	8
<p>ЛЕКЦІЯ 2. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ОСНОВА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ В УКРАЇНІ</p> <p>Сутність та зміст реформи децентралізації в Україні: передумови, цілі та основні етапи реалізації. Нормативно-правове забезпечення децентралізації та реформування місцевого самоврядування в Україні. Об'єднані територіальні громади як результат адміністративно-територіальної реформи: особливості формування та функціонування. Розмежування повноважень між органами державної влади та органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Проблеми та</p>	2	2	9

перспективи подальшого розвитку децентралізації в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України..			
ЛЕКЦІЯ 3. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ Сутність та значення стратегічного планування в системі управління економічним розвитком територіальної громади. Методологія розробки стратегії економічного розвитку територіальної громади: етапи, методи та інструменти. Аналіз економічного потенціалу та конкурентних переваг територіальної громади як основа стратегічного планування. Формування стратегічного бачення, місії, цілей та пріоритетів економічного розвитку громади. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегії економічного розвитку територіальної громади.	2	3	9
ЛЕКЦІЯ 4. ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ТА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ Сутність та значення інвестиційної привабливості територіальної громади як чинника її економічного розвитку. Механізми та інструменти залучення вітчизняних і іноземних інвестицій у розвиток територіальної громади. Розвиток підприємництва як основа економічного зростання громади: роль органів місцевого самоврядування у підтримці бізнес-середовища. Публічно-приватне партнерство як ефективний інструмент залучення ресурсів для розвитку громади. Формування сприятливого інвестиційного клімату та інфраструктури підтримки підприємництва в умовах повоєнного відновлення України.	2	3	9
ЛЕКЦІЯ 5. ПРОЄКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Сутність та особливості застосування проектного менеджменту в управлінні розвитком територіальних громад. Основні етапи життєвого циклу проекту розвитку громади та ключові управлінські рішення на кожному з них. Грантові програми та міжнародні фонди як основні джерела фінансування проєктів розвитку громади. Оцінювання ефективності та соціально-економічного впливу реалізованих проєктів на розвиток територіальної громади.	2	2	9
ЛЕКЦІЯ 6. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Моделі управління розвитком територіальних громад у країнах ЄС та їх ключові характеристики. Успішні практики місцевого економічного розвитку в країнах Центральної та Східної Європи: уроки для України. Інноваційні підходи до управління розвитком громад: смарт-спеціалізація, концепція «розумного міста» та партисипативне управління. Адаптація міжнародного досвіду управління розвитком територіальних громад до українських умов в контексті євроінтеграції.	2	2	8
ЛЕКЦІЯ 7. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД — КОНЦЕПЦІЯ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ПРАКТИКА Сутність та принципи сталого розвитку в контексті управління територіальними громадами. Цілі сталого розвитку ООН та їх імплементація на рівні місцевого самоврядування в Україні. Інструменти забезпечення сталого розвитку громади в умовах євроінтеграції та повоєнного відновлення України. Оцінювання прогресу громади у досягненні цілей сталого розвитку.	2	2	8
ЗАГ.:	14	16	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Система оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має на меті перевірку знань здобувачів з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості (усні відповіді, доповіді, дискусії, розв'язування практичних ситуацій (задач), тестування, контрольні роботи).</p> <p>Оцінки отримані здобувачами, виставляються в електронні академічні журнали в 100 бальній шкалі.</p> <p>Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – поточне оцінювання – 80 балів; – самостійна робота – 20 балів. <p>Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається наростаючим підсумком як сума оцінок за поточне оцінювання, та самостійну роботу відповідно до їх розподілу у електронному журналі.</p> <p>Підсумкова залікова оцінка виставляється на останньому практичному (семінарському) занятті.</p> <p>Результати оцінювання заносяться до електронних екзаменаційних відомостей навчання здобувачів освіти.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з усіх видів навчальної роботи здійснюється за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ECTS за схемою:</p> <p style="padding-left: 20px;">Зараховано – «відмінно» (90-100 балів) – (А – за шкалою ECTS)– здобувач демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв'язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p style="padding-left: 20px;">Зараховано – «добре» (70-89 балів) (за шкалою ECTS: 80-89 – В; 70-79 – С) – здобувач демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв'язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності у розв'язках;</p> <p style="padding-left: 20px;">Зараховано – «задовільно» 50-69 балів (за шкалою ECTS: 60-69 – D; 50- 59 – E) – здобувач володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p style="padding-left: 20px;">Незараховано (менше 50 балів) (за шкалою ECTS: 26-49 – FX; 1-25 – F) – здобувач не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p> <p style="padding-left: 20px;">Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем.</p> <p>Також за рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. «Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника», URL: https://surl.li/wmmuhb; «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» URL: https://surl.li/dxovqb).</p>
	<p>Здобувач виконує контрольні роботи головна мета яких – перевірка ступеня засвоєння здобувачами теоретичних положень курсу. У разі відсутності</p>

Вимоги до письмових робіт	здобувача при написанні контрольної роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультативної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного практичного (семінарського) заняття.
Практичні (семінарські) заняття	Практичні (семінарські) заняття проводяться з метою формування у здобувачів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні (семінарські) заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і практичні навички з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань здобувачів.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи здобувача, що відводиться на вивчення дисципліни «Управління економічним розвитком територіальних громад» складає 60 год. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять. Оцінювання самостійної роботи проводиться за окремим розкладом під час тижнів контролю за самостійною роботою. Оцінки, отримані здобувачами вищої освіти вносяться до журналу занять навчальної групи та враховуються при визначенні підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.
Умови допуску до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 100 балів здобувач може отримати протягом семестру за всі види контролю в межах практичних (семінарських) занять та за самостійну роботу.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік.

7. Політика курсу

Письмові роботи: здобувач повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання, а для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Здобувачам вищої освіти, які не отримали оцінку за підсумковий семестровий контроль, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіка ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається «Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (URL: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>). Списування під час виконання завдань заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання он-лайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях.

У здобувачів є можливість отримати додаткові бали пройшовши онлайн курси на навчальних платформах Prometheus, Coursera тощо. Слід враховувати, що приймаються сертифікати, які розширюють чи поглиблюють знання з дисципліни. Попередньо здобувач повинен погодити коректність обраного курсу (написавши лист на електронну адресу: olena.zvarych@cnu.edu.ua).

Результати неформальної освіти визнаються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (URL: <https://surl.li/xpiocw>).

При використанні технологій штучного інтелекту здобувачі повинні дотримуватись «Рекомендацій щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти» (URL: <https://surl.li/zntjjk>).

8. Рекомендована література та інші джерела

Основна література:

1. Трещов М. М., Мунько А. Ю. Сучасні інструменти розвитку територіальних громад : навч.

- посібник. Дніпро : ДДУВС.
2. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі : навч. посібник. Київ : Інститут громадянського суспільства.
  3. Розробка комплексних планів розвитку громад : посібник для громад. Київ, 2022. URL: <https://decentralization.ua/uploads/library/file/817/>
  4. Посібник для фахівців з аграрного та сільського розвитку. Київ, 2023. URL: <https://hromady.org>
  5. Сторонянська І. З. (наук. ред.) Виклики та пріоритети управління активами територіальних громад в умовах війни : наук.-аналіт. доповідь. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України», 2022. 79 с.

Допоміжна література:

6. Крайник О., Федорчак О. Фінансування розвитку територіальних громад в умовах децентралізації. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2022. Т. 2 (43). С. 118–125.
7. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. Вісник Херсонського національного технічного університету. 2022. № 4 (83).
8. Діагностика розвитку територіальних громад України: основні етапи і особливості. Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2022. № 1 (271).

Нормативно-правові акти:

9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
10. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
11. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05.02.2015 р. № 156-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
12. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку України на 2021–2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF>

Інтернет-ресурси:

13. Офіційний портал децентралізації в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua>
14. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua>
15. Платформа «Децентралізація» — аналітичні матеріали. URL: <https://decentralization.ua>
16. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України». URL: <https://ird.gov.ua>

Викладач

Зварич Олена Ігорівна

